Poštnina plačana v gotovini.

Leto XI., št. 220 a

Ljubljana, torek 23. septembra 1930

Cena 2 Din

Uprav ništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica 4. — Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842; Praha číslo 78 180; Wien št 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25.— Din, za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Nemški manjšinski predlog odklonjen

Izjave dr. Marinkovića v imenu Male antante — Važen sestanek našega zunanjega ministra z angleškim

Ženeva, 22. septembra. Včeraj so se sestali delegati Poljske in Male antante. Na svojem sestanku so sklenili, da bodo odločno protestirali proti temu, ker se v političnem odboru Društva narodov vsako leto postavlja manjšinsko vprašanje in tako podpirajo nerazsodni agitatorji, ki ogražajo mir Evrope.

Ženeva, 22. septembra v. Danes je bila zaključena tridnevna razprava o manjšinskem vprašanju. Zaradi odločnega nastopa držav Male antante, ki sta se jim pridružili tudi Grčija in Poljska, je bila odklonjena nemška resolucija, v kateri se je zahtevala izpremememba procedure v postopanju s pritožbami narodnih manjšin in izpopolnitev pogodbe, s katero so omenjene države prevzele obveznosti za varstvo narodnih manjšin, na način, ki bi prizadete države še bolj vezal v manjšinskem vprašanju. Zastopniki držav Male antante so s svojim odločnim nastopom odbili to zahtevo.

Dr. Marinkovićev odločni nastop je napravil na vso dvorano globok utis. Tudi zastopniki nemškega stališča so morali priznati pravilnost stališča, ki ga je v imenu Male antante zavzel dr. Marinković. To se je pokazalo zlasti pri poznejšem glasovanju, ko je bila nemška resolucija odklonjena z veliko večino glasov ter bo nemška resolucija samo priložena kot spis k splošnemu poročilu o razpravah te komisije.

Ženeva, 22. septembra. s. Nadaljevanje razprave 6. odbora o manjšinskem vprašanju je bilo načelno zelo vačno. Debato je otvoril nemški zunanji minister dr. Curtius. Daljšo izjavo je podal grški zunanji minister Mihalokopulos, ki se je zavzemal za postopno nenasilno asimilacijo manjšin.

Poljski zunanji minister Zaleski je izrazil načelne pomisleke proti načrtu resolucije nemške delegacije ter je predlagal nemški vladi, naj gre z dobrim vzgledom naprej in naj že sedaj izjavi, da je pripravljena takoj podpisati splošno manjšinsko pogodbo.

Nemški zunanji minister dr. Curtius je izrazil svoje začudenje, da je grški zunanji minister zopet prišel na dan z že davno zavrženo asimilacijsko teorijo, ki je v nasprotju z interesi in nalogami Društva narodov. O izvajanjih poljskega zastopnika je izjavil, da je Nemčija pripravljena pozitivno pogajati se o razširjenju načel pogodbe za zaščito manjšin, vendar pripominja, da predstavljajo manjšinske zaščitne pogodbe za sedaj servituto za novo ustanovljene države vzhodne in južne Evrope. Brez take servitute bi sploh te države ne bi mogle stopiti v življenje.

Madžarski delegat grof Appony se je v polnem obsegu pridružil nemškemu zastopniku.

Izjave dr. Marinkovića

Jugoslovenski zunanji minister dr. Marinković je ob splošni pozornosti celokupne zbornice med drugim dejal:

Ponovno povzamem besedo, ker imam vtis, da je prišla debata o manjšinskem vprašanju, odn. o izpremembi procedure s pritožbami narodnih manjšin iz tira, ki ji je bil prvotno odmerjen. Za nas obstoja vprašanje postopanja s pritožbami narodnih manjšin v čisto pravnem stališču, t. j. na osnovi manjšinskih pogodb, ki smo jih podpisali in ki jih tudi izpolnjujemo. V tem pogledu je za nas merodajna naslednja ugotovitev:

1. Niti šesta politična komisija, niti plenum Društva narodov nimata pravice in nam ne moreta naložiti novih obveznosti brez našega prejšnjega pristanka.

2. Način, kako se je poizkušalo izsiliti izpremembo dosedanjega manjšinskega postopka, že v naprej izključuje, da bi mi na to pristali, ker bi se pod takimi okoliščinami lahko tolmačil naš pristanek, kakor da se vdajamo političnemu pritisku.

3. **Pripravljeni pa smo razpravljati o tem problemu, če se bo manjšinsko vprašanje načelo v celoti, če bo namreč manjšinsko pravo postalo mednarodno in če bodo vse države prevzele enake obveznosti. Mi smo postopali z našimi manjšinami najliberalneje in bomo to tudi v bodoče, vendar pa ostanemo v okviru obstoječih manjšinskih pogodb.**

Iz vseh teh razlogov sedaj odločno odklanjamo nemško resolucijo.

Francoski zunanji minister **Briand** je poudarjal, da mora svet zvedeti, da se Društvo narodov zavzema za zadeve manjšin. Prav tako kakor poljski zastopnik je izrazil pomisleke proti nemškemu načrtu resolucije. Cilj in ideal manjšinske politike je, da se manjšine čimbolj pritegnejo k vsem državljanskim nalogam in tudi k sodelovanju v vladi. Politika Društva narodov mora stremeti za tem, da se odstranijo vse možnosti diferenc.

Na koncu je govoril švicarski zvezni svetnik **Motta**, ki je izjavil: Ako je bil cilj nemškega predloga, da se izzove pozornost Društva narodov ponovno na važnost manjšinskega problema, je bil ta cilj popolnoma dosežen.

Delo pravne komisije

Ženeva, 22. septembra. s. Juridična komisija, ki zaseda pod predsedstvom italijanskega senatorja Scialoje je danes pričela z razpravo zelo težkega in kočljivega problema prilagoditve pakta Društva narodov k Kelloggovemu paktu, ki prepoveduje, kakor znano, vsako napadalno vojno. Avstrijski delegat, bivši poslanik v Beogradu Hoffinger je zahteval, naj se da Društvu narodov pravico, da v skrajnem primeru izsili izvedbo razsodiščnih ali sodnijskih odločb z oboroženo silo.

Sestanek dr. Marinkovića in Hendersona

Ženeva, 22. sept. v. V tukajšnjih krogih so nocoj živahno komentirali pozno v noč trajajoči sestanek med angleškim zunanjim ministrom Hendersonom in jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Marinkovićem. Oba državnika sta se sestala na stanovanju Hendersona, kjer sta imela zaupno konferenco. Domneva se, da je ta razgovor v zvezi z današnjim odločnim nastopom dr. Marinkovića v manjšinskem vprašanju, kjer je dr. Marinković poudaril, da nikakor ne gre nalagati obveznosti glede narodne manjšine samo onim državam, ki so nastale po svetovni vojni, dočim mnoge starejše države, ki jim je po mirovnih pogodbah pripadlo novo ozemlje s tujerodnim prebivalstvom, odklanjajo vsako zaščito teh manjšin. **V zvezi s tem se opozarja zlasti na primer Italije, ki ima nemške in slovanske narodne manjšine, a postopa z njimi na način, ki baš v zadnjem času zopet vzbuja pozornost vse mednarodne javnosti.** Domneva se, da se nanaša razgovor, ki sta ga nocoj imela Henderson in dr. Marinković **tudi na ta problem v zvezi z odnošaji med Jugoslavijo in Italijo**, ki vzbujajo v mednarodnih političnih krogih precejšnjo skrb, kar se vidi tudi iz pisanja evropskega tiska, ki vedno resnejše opozarja na nevarnost, ki s te strani grozi evropskemu miru.

Pogajanja Brüningove vlade

Sestanek Brüninga s Hindenburgom – Pričetek razpleta nemške notranje krize

Berlin, 22. septembra AA. Za jutrišnji ministrski svet, ki se sestane pod predsedstvom kancelarja Brüninga, vlada v političnih krogih veliko zanimanje. Brüning je imel danes s predsednikom Hindenburgom dolg razgovor. Posvetovanja ministrskega sveta bodo trajala več dni. O poteku posvetovanj ne bo izdano uradno poročilo. Kakor poročajo, bo ministrski svet razpravljal o raznih odredbah, ki bodo predložene državnemu zboru in o glavnih smernicah za razgovore med političnimi voditelji, ki naj sodelujejo pri sestavi več ali manj stabilne vladne večine. Ta se bo sestavila tudi iz desničarskih in eventualno iz levičarskih parlamentarnih frakcij, ker so dosedanje vladne skupine v odločni manjšini. Težava v sestavi nove vlade je v tem, ker so v ozadju kabineta nekateri elementi, ki delujejo za sporazum med narodnimi socialisti, dočim so socialisti in druge levičarske stranke odločno proti temu. Na drugi strani je tudi nekaj desničarskih struj, ki nikakor ne žele sodelovati s socialnimi demokrati. Trenutno se drže socialisti in narodni socialisti rezervirano in pričakujejo nadaljnjega razvoja dogodkov. Če ne pride do 14. oktobra do politične kombinacije, ki bi vsestransko zadovoljila, bo skušala vlada zagotoviti si večino v posameznih vprašanjih od časa do časa. Narodni socialisti so pripravljeni sodelovati pod pogojem, da dobe notranje in učno ministrstvo v Brüningovem kabinetu.

Berlin, 22. septembra. AA. Čeprav je bil minister za prehrano Schiele izvoljen v petih volilnih okrajih na listi narodne poljedelske stranke, ne bo sprejel izvolitve, ker želi imeti v bodoče popolnoma svobodne roke.

Pariz, 22. septembra. AA. »Journal des Debats« piše glede na nemške volitve, da bodo v Nemčiji, v kolikor se more videti v bodočnost in v kolikor se gospodarske in politične razmere ne bodo zboljšale, predvsem nezadovoljni sloji, ki bodo skušali uvesti akcijo za revizijo Youngovega načrta, kateremu se pripisuje velik del krivde za izid sedanjih volitev. — »Le Temps« piše, da nemški nacijonalisti ne bodo dosegli drugega, nego da se bodo še bolj strnili stiki med prejšnjimi zavezniki. List pravi, da je imel »Sunday Times« prav, kjer je Steed izjavil, da je sledila resnemu položaju v Nemčiji močnejša akcija v Ženevi za sporazum med Francijo in Veliko Britanijo, za katerega delata Briand in Henderson.

Povratek bivšega kralja Ferdinanda

Sofija, 22. septembra, AA. »Praznične vesti« priobčujejo v zvezi z informacijami o povratku kralja Ferdinanda na Bolgarsko tole poročilo:

»S poučenega mesta doznavamo, da je vprašanje povratka bivšega kralja Ferdinanda dokončno rešeno in da v zvezi s tem ni pričakovati koraka Male antante ali velesil. Preostalo je samo še vprašanje mesta, kjer bo prebival bivši kralj Ferdinand, dokler ne bo dograjen nov dvorec na Pirin-planini.«

List pristavlja, da se kralj Ferdinand sedaj bavi samo z znanstvom.

ZAGREB NAVDUŠENO POZDRAVLJA PREDSEDNIKA VLADE

Ob prihodu ga je z velikimi ovacijami sprejela množica 40.000 ljudi — Obisk pri nadškofu in na velesejmu — Pomembna govora na svečani seji občinskega sveta in na večernem banketu

Kakor je že »Ponedeljek« obširno poročal, je v nedeljo popoldne prispel v Zagreb ministrski predsednik general Živković. To je prvi oficielni poset predsednika belemu Zagrebu. Sprejem ministrskega predsednika se je spontano pretvoril v mogočno jugoslovensko manifestacijo. Na kratek poziv župana se je zbralo na glavnem kolodvoru in na potu v mesto poleg predstavnikov oblasti z banom dr. Šilovićem in županom dr. Srkuljem na čelu okrog 40.000 ljudi, ki so prirejali ministrskemu predsedniku navdušene ovacije. Pot ministrskega predsednika s kolodvora v banski dvorec je bila naravnost triumfalna. Predsednik vlade je bil deležen tako viharnih in tako spontanih ovacij, da se je ponovno zahvaljeval za to nepričakovano pozornost Zagrebčanov. Tekom popoldneva je posetil nekatere v Zagrebu navzoče ministre, zvečer pa se je udeležil predstave v Narodnem gledališču, kjer ga je publika znova navdušeno aklamirala.

Ogled zagrebških bolnic

Zagreb, 22. septembra r. Po svojem običaju se je predsednik vlade tudi danes že na vse zgodaj posvetil delu. Ko je odpravil tekoče posle, je najprej odšel na obisk zagrebških bolnic. Ob pol 8. je prišel v bolnico usmiljenih sester, kjer je našel vse v najboljšem redu in je opetovano izrazil svoje zadovoljstvo. Razgovarjal se je tudi z večino bolnikov in se zanimal za njihovo zdravstveno stanje. Za vsakega bolnika je imel toplo besedo sočutja in zanimanja.

S posebnim zanimanjem si je g. predsednik ogledal Zakladno bolnico, ker mu je znano, kolikšno zanimanje posveča zagrebško mesto baš tej bolnici. General Živković je pregledal vse oddelke in se ljubeznivo razgovarjal z bolniki. Opetovano je izjavil, da uvideva, da bolnica ne more ostati na tem mestu, ker pač ne spada tjakaj in so prostori v vsakem oziru nezadostni. Občudoval je zdravnike, ki delujejo v tako težkih razmerah.

Obisk pri nadškofu dr. Bauerju

Iz Zakladne bolnice se je predsednik napotil v Higijenski zavod, si tudi tam ogledal vse oddelke do zadnje podrobnosti in pohvalil ustrojstvo posameznih ustanov. Nato je v nadškofijskem dvorcu posetil nadškofa dr. Antona Bauerja in škofa Premuža. Razgovor z obema cerkvenima dostojanstvenikoma je bil nenavadno prisrčen in je trajal dalj časa.

Poset zagrebškega velesejma

Med tem se je pred Zagrebškim zborom zbrala velika množica občinstva in funkcijonarji zbora s predsednikom Erberjem in tajnikom Šafranekom na čelu. Prispeli so tudi ministri Demetrović, dr. Frangeš, dr. Švrljuga in dr. Srškić, da sprejmejo predsednika vlade. Ob 10.16 se je pojavil avtomobil predsednika vlade, ki ga je spremljal ban savske banovine dr. Šilović. Množica je sprejela generala Živkovića z burnimi »Živio« klici. Predsednik vlade se je najprvo pozdravil z vsemi prisotnimi, nakar je naprosil predsednika zbora Erberja, naj mu razkaže sejem. G. Erber je izkoristil to priliko in v krajšem nagovoru opozoril predsednika vlade na najpomembnejše momente zagrebškega zbora. Izjaval je med drugim:

»Zagrebški zbor si šteje v posebno čast in srečo, da more pri tej prireditvi pozdraviti v svojih prostorih zastopnike kraljevske vlade s predsednikom ministrskega sveta generalom Petrom Živkovićem na čelu. Zagrebški zbor vidi v tem visokem obisku nov dokaz za skrb, ki jo kraljevska vlada poklanja napredku našega celokupnega narodnega gospodarstva. Obenem pa zna ceniti veliko pozornost, ki jo poklanja kraljevska vlada naši ustanovi s tem, da je s svojim obiskom podčrtala pomen in njene uspehe ter delo v nizu zadnjih 11 let. Zato vas prosim, da sprejmete, gospod predsednik kraljevske vlade in gospodje ministri, izraze naše globoke in iskrene hvaležnosti za to pozornost.«

Predsednik vlade se je zahvalil za pozdrav in rekel med drugim: »Tudi jaz se vam želim zahvaliti za delo, ker samo tako lahko premostimo gospodarsko krizo, ki pritiska v vsem svetu. Delo, delo in samo delo nam bo pomoglo, delo vlade in delo privrednikov. Zahvaljujem se vam za vse in vsa zagotavljam, da lahko vedno računate na kraljevsko vlado«.

Njegove besede so prisotni sprejeli z burnimi »Živio« klici. Predsednik se je nato v spremstvu funkcijonarjev zbora, ministrov in novinarjev napotil v posamezne prostore zbora. Ustavil se je zlasti pred vsakim domačim razstavljalcem in se živahno zanimal za produkcijo, za nabavo sirovin, za prodajne razmere, za način izvoza v inozemstvo in za najboljše odjemalce v naši državi. Iz njegovih razgovorov z razstavljalci je bilo razvidno, da pozna gospodarska vprašanja do dna.

Ob 11.25 je predsednik vlade zapustil zbor in se med burnimi ovacijami občinstva odpeljal s svojim spremstvom v mestno posvetovalnico.

Oduševljen pozdrav pred mestno hišo

Ker je bilo že naprej razglašeno, da bo prišel predsednik vlade na svečano sejo zagrebškega občinskega sveta, se je pred mestno palačo zbrala ogromna množica meščanov. Občinski svetniki so bili že pred določenim časom v mestni posvetovalnici, medtem ko so bile galerije uprav nabito polne najodličnejšega meščanstva. Vhod stopnjišče in dvorana so bili okrašeni s cvetjem, zelenjem in preprogami.

Nekaj minut pred 11.30 je prispel predsednik vlade. Občinstvo mu je priredilo viharne ovacije. Enako so mu oduševljeni vzklikali, ko je prispel v dvorano mestne posvetovalnice. Ovacije občinskih svetnikov in meščanov so trajale več minut. Predsednik vlade se je ves čas zahvaljeval s pokloni in mahanjem rok. Na energičen poziv načelnika dr. Srkulja z zvoncem se je dvorana naposled umirila, a le za hip, nakar so se ovacije ponovile. Predsednik vlade je zavzel svoje mesto.

Županov nagovor

Ko so se ovacije naposled polegle, je izpregovoril župan dr. Srkulj in izvajal med drugim:

»Prošlost te dvorane je videla velike trenutke. Tudi vaš prihod spada med te pomembne momente. Vi ste, gospod ministrski predsednik, prvi predsednik vlade naše kraljevine, ki ga mestni zastopniki Zagreba z menoj na čelu svečano pozdravljamo v tej dvorani, ki so se v njej leta 1848 nacijonalno probujeni in zavedni Hrvati in Srbi našli v slogi in bratstvu za svoje politične ideale in narodno osvoboditev. Vaš prihod, gospod predsednik, pomeni živ stik z Zagrebom in z njegovim meščanstvom in bo nujno rodil blagodejne plodove. Vi ste kot predsednik vlade pokazali, da vam je na srcu dobrobit in napredek Zagreba. S hvaležnostjo se spominjam rešitve vprašanja Zakladne bolnice, ki je 50 let zadrževala razvoj Zagreba. Odkrito smem reči, da nobena dosedanjih vlad ni pokazala tolikšnega razumevanja za vprašanja zagrebškega mesta.

Zastopništvo zagrebškega mesta je udano sprejelo manifest Nj. Vel. kralja z dne 6. januarja 1929, ker je bilo prepričano, da pomeni kraljeva beseda končno ustvaritev plemenske in državljanske enakosti in ravnopravnosti in s tem srečno rešitev jugoslovenskega državnega vprašanja. To naše prepričanje ne izhaja samo iz naše nacijonalne misli, temveč tudi iz tega, ker bistro vidimo, kako je naša draga domovina v okviru mlade jugoslovenske kraljevine z orjaškimi koraki napredovala kot nikoli preje v svoji preteklosti. Zato smo vselej pripravljeni sodelovati z umom in srcem pri oživotvoritvi velike državne jugoslovenske misli, ki je vsebovana v manifestu Nj. Vel. z dne 6. januarja 1929 in v kasnejših aktih kraljevske vlade, ki so bili kronani z mogočnimi činom z dne 6. septembra t. l. V tem duševnem razpoloženju vas pozdravljamo gospod ministrski predsednik kot prvega sodelavca Nj. Vel. pri izvajanju velikih idej, z živo željo, da bi bilo poslanstvo vaše vlade ožarjeno s popolnim uspehom. Naj živi Nj. Vel. kralj Aleksander I.! Naj živi naš vzvišeni kraljevski dom! Naj živi Jugoslavija! Naj živi predsednik kraljevske vlade!«

Govor predsednika vlade

Govor načelnika so prisotni ves čas prekinjali z viharnimi vzkliki in ovacijami kralju, kraljevskemu domu in predsedniku vlade. Ko je župan končal, so se ovacije ponovile in so trajale več minut. Nato je vstal predsednik vlade general Peter Živković in dejal:

»Gospod župan, gospodje zastopniki! Naš današnji sestanek v tej zgodovinski dvorani slavnega Zagreba, ki je bil vedno središče nacijonalnega in političnega življenja hrvatskega dela našega naroda, obuja spomine polnega priznanja, hvaležnosti in spoštovanja za one velike in svetle hrvatske duhove, ki so kot nositelji in apostoli jugoslovenske misli pripravili ustvaritev sedanje naše silne in prostrane kraljevine Jugoslavije. Z zadovoljstvom ugotavljam, da je Zagreb s svojim bujnim napredkom in procvitom od uedinjenja zavzel mesto v naši kraljevini, ki mu gre po pravici tako po njegovem položaju in veliksti, kakor po zgodovinski vlogi. Kraljevska vlada, ki ji imam čast načelovati, bo tudi v prihodnje poklanjala polno skrb in prizadevanje napredku in dobrobitu tega lepega mesta in bo sodelovala za njegov napredek s privatno inicijativo, ki zasluži vsestransko pohvalo in priznanje.

Današnje stanje Zagreba je najboljši dokaz za to, kolikšni so pogoji v naši ujedinjeni domovini, da se poleg prestolnice mogočno razvijajo in dvigajo tudi druga velika in pomembna središča kulture in gospodarskega življenja našega naroda. Veselim se, gospodje, da bom z neposrednim stikom z vami vsemi še bolje spoznal narodne potrebe, da bomo mogli vsi skupaj še živahneje delovati za napredek tega mesta in občega narodnega blagostanja. Osobito prijetna dolžnost mi je, da vam tudi jaz, gospodje, pri tej priliki izrečem svoje priznanje za vaše vzgledno patrijotično zadržanje, ki ga je Zagreb pokazal po 6. januarju 1929 s tem, da je dal pobudo, da se z velikimi odposlanstvi iz vseh banovin naš narod pokloni svojemu ljubljenemu kralju in mu izrazi zahvalo za veliko dejanje našega narodnega in državnega preporoda. Ne samo popolna državljanska in plemenska enakost in ravnopravnost, temveč tudi popolna zakonitost in delo, medsebojno zaupanje, strpnost, bratstvo, ljubezen in sloga naj bodo osnova in vodilna načela vsega našega dela.

Opiraje se na ta načela je kraljevska vlada obeležila v svojih sklepih z dne 4. julija glavne pravce svojega dela. Ti sklepi naj bodo osnova, ki naj prešinejo in povežejo k sodelovanju in skupni akciji vse rodoljubne in s čisto jugoslovensko mislijo navdahnjene elemente našega naroda. Sedaj ve vsakdo dobro, kaj mu je dolžnost in kako naj jo izpolnjuje. Prepričan sem, da bo kraljevska vlada imela v vas in v rodoljubnih Zagrebčanih vdane in iskrene sodelavce za veliko delo, ki nas še čaka. Napnimo vse svoje sile, da v slogi iz naše močne, z izrednim bogastvom obdarjene domovine ustvarimo še močnejšo, gospodarsko še bolj urejeno in v vsakem oziru naprednejšo kraljevino Jugoslavijo. Ne štedimo s trudom, delujmo vdano in storimo vse za napredek, blagostanje in srečo našega delavnega in zaslužnega naroda.

Zahvaljujem se vam za lepi sprejem. Spoštovani gospod načelnik in gospodje zastopniki, jaz vas z iskrenim zadovoljstvom pozdravljam. — Naj živijo in napredujejo mesto Zagreb in rodoljubni Zagrebčani!«

Zaključek seje

Po govoru predsednika vlade so se ponovile navdušene manifestacije, pri katerih so sodelovali občinski zastopniki in galerije. Nato je župan dr. Srkulj prekinil sejo, da se je mogel takoj sestaviti sejni zapisnik.

Predsednik vlade, ministri in mestni zastopniki so z dr. Srkuljem zapustili dvorano, občinstvo na galerijah pa je zapelo državno himno. Po polurnem odmoru so se visoki dostojanstveniki s predsednikom vlade na čelu vrnili v dvorano. Župan je otvoril sejo in odredil prečitanje zapisnika. Ko se je to zgodilo in je bil zapisnik podpisan, je župan ob 12.30 zaključil izredno sejo zagrebškega občinskega sveta. Predsedniku vlade so bile prirejene ponovne ovacije, ki so trajale, dokler se ni odpeljal z avtomobilom.

V zagrebški okolici

Predsednik vlade je bil na obedu pri nadškofu dr. Bauerju. Navzoči so bili tudi ministri Demetrović, Neudorfer, Švrljuga in Frangeš, ban Šilović s svojim pomočnikom, bivši minister Nikić, generali Stojsić, Daskalović in Ilić, škof dr. Premuš in drugi.

Po obedu se je odpeljal predsednik ministrskega sveta z avtomobilom v zagrebško okolico. Obiskal je najprej vas Remete, kjer so ga pozdravili seljaki v družbi učitelja in šolske dece. Predsednik ministrskega sveta je v Remetah povabil nekatere seljake na nocojšnjo večerjo v hotel Esplanade. Za časa njegovega bivanja v Remetah se je vršilo tam pravo narodno veselje ob sviranju tamburaških godb. Seljaki so na vsak način hoteli, da bi zaplesal tudi general Živković ž njimi kolo, čemur pa so ni odzval, ker nikoli ne pleše. Mesto njega je stopil v kolo vkljub svoji visoki starosti ban dr. Šilović.

Nato je predsednik obiskal še druge vasi v okolici Stupnika in Sv. Nedelje. Govoril je z mnogimi seljaki ter se zanimal za njihove križe in težave. Nato je odpotoval predsednik v spremstvu ministrov in bana v Samobor in Bregane, ter se ob 6. zvečer vrnil v Zagreb. Nocoj je priredil v veliki dvorani hotela Esplanade za mnoge povabljence slovesno večerjo, ki ji je prisostvovalo poleg mnogih odličnih Zagrebčanov tudi precej seljakov iz okolice.

Sijajna bakljada

Med banketom je prišla pred hotel »Esplanade« ogromna povorka meščanov, ki so priredili predsedniku vlade bakljado. Ko je prišel gosp. predsednik na verando, ga je sprejela množica z viharnimi ovacijami. Predsednik je nagovoril občinstvo in je rekel med drugim:

»Dragi Zagrebčani! Hvala vam za navdušeni pozdrav. Te vaše patrijotične manifestacije so najboljše potrdilo, kako budna je

zavest našega naroda, kolikšna je vaša ljubezen in privrženost do našega vzvišenega vladarja (Navdušeni klici: Živel kralj!) in kolikšna je vaša vera v veliko jugoslovensko idejo, ki ji je on glavni nositelj in ki pomeni naše narodno in državno edinstvo, našo enakost, našo slogo in bratsko ljubezen, hkrati pa tudi našo največjo silo!«

Predsednik vlade o jugoslovenstvu

Zagreb, 22. septembra. AA. Nocojšnjega banketa, ki ga je priredil predsednik vlade v hotelu »Esplanade«, se je udeležilo okrog 200 oseb, med njimi vsi v Zagrebu navzoči ministri. General Živković je bil ob svojem vstopu v dvorano zopet burno aklamiran, pred hotelom pa je bila zbrana velika množica meščanov, ki so prepevali narodne himne in prirejali vedno nove ovacije kralju in Jugoslaviji.

Ob pol 10. se je predsednik vlade dvignil in nazdravil najprej Nj. Vel. kralju. Ko so se polegli navdušeni vzkliki navzočih, je predsednik nadaljeval:

»Pomembna vloga, ki jo je igral naš Zagreb v življenju Hrvatov in vsega našega naroda pri velikem delu narodne osvoboditve in uedinjenja, mu je ustvarila ime in položaj enega največjih središč naše prostrane domovine.

Dolgotrajne borbe, ki so jih Srbi in Hrvati vodili v preteklosti ramo ob rami za obrambo svoje neodvisnosti, svojega imena, svoje nacionalne časti in svetlih narodnih tradicij, so ustvarile nerazdružne vezi ter čustva nacionalne solidarnosti Srbov in Hrvatov, dveh bratskih plemen neločljive ajugoslovenskega naroda. *Kot središče hrvatskega dela našega naroda je postal Zagreb velik baš s tem, da je nositelj in apostol velike jugoslovenske misli.* V osvobodilnih dneh leta 1918. je z močnim zamahom in zanosom svoje jugoslovenske duše aktivno prispeval in živo sodeloval z ostalimi brati pri ustanovitvi naše narodne države.

Zagreb se je pokazal ravno tako velikega, ko je po uvedbi režima z dne 6. januarja med prvimi doumel pobude in priznavanja Nj. Vel. kralja in preko svojih uglednih predstavnikov tu in v Beogradu odkrito kot prvi izrekel svoje zadovoljstvo s tem velikim podvigom. Zagreb je med prvimi z ljubeznijo in priznanjem pozdravil pomembno in modro dejanje Nj. Vel. z dne 3. oktobra 1929 in s tem tolmačil pravo razpoloženje in čustva vsega hrvatskega dela našega naroda kot resnični propovednik in tolmač jugoslovenske misli svetlih duhov Gaja, Jelačića in Strossmayerja.

Ime naše kraljevine, Jugoslavija, kot sinteza enotnega čustvovanja in popolne nacionalne solidarnosti in narodnega edinstva je navdušeno odjeknilo v vseh rodoljubnih srcih našega naroda.

Jugoslavija ne pomeni samo narodnega in državnega edinstva, ni le popolna duhovna in nacionalna solidarnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, marveč pomeni i popolno harmonijo in sklad interesov tako celote kakor posameznikov. Ona pomeni popolno enakost in popolno ravnopravnost vseh državljanov in vseh krajev, ki so vsi naši, vsi nam enako dragi.

Ime Jugoslavija ne pomeni negacije naših plemenskih imen, ne hrvatskega, ne srbskega, ne slovenskega. Kajti v resnici so bili najboljši in največji Jugosloveni v preteklosti najboljši Hrvati, Srbi in Slovenci. Ravno tako naj spoštovanje naših svetlih nacionalnih in plemenskih tradicij vsikdar podpira razvijanje in krepitev nacionalne sinteze in edinstva.

Tako pojmovanje jugoslovenstva kot narodne in državne misli, je najzanesljivejša osnova okrepitve in napredka vseh nas Srbov, Hrvatov in Slovencev

Gospodje! Dve pomembni dejanji, manifest z dne 6. januarja 1929 in zakon z dne 3. oktobra 1929 vsebujeta smernice našega bodočega dela ter zdrave preporodne pravce našega narodnega in državnega življenja ter obeležujeta naše državno ustrojstvo. Kraljevska vlada je v svoji deklaraciji z dne 4. julija 1930 obrazložila svoje stališče napram vsem važnim vprašanjem v zvezi z novim redom. *Načela teh zgodovinskih ukrepov so nepremakljiva in pomenijo trajne direktive za naše delo ter ostanejo prava vera nas vseh.* S temi pravci bomo ustvarili lepšo in srečnejšo prihodnost našega naroda in domovine.

Že doslej so se pokazali vidni uspehi takega dela. *Konec je nedavnih nemilih trenj,* ki so bila posledica nezdravega in nesodobnega strankarskega življenja in ki so uničevala vse zdrave, konstruktivne sile našega naroda. *Konec je neprestanih kriz,* državnih in režimskih. *Ugasnili so verski in plemenski prepiri, konec je nestrpnosti.* Mesto nesporazumov in nesoglasij iz preteklosti je zavladal duh zbliževanja in zaupanja. Mesto strankarskih prepirov imamo *bratsko ljubezen in slogo.* Vsakemu je odkazano njegovo mesto in je opozorjen na svojo dolžnost, a naše prebivalstvo, ki so ga mamile strankarsko-politične borbe in ki je pogostokrat pod vplivom raznih prevar zahajalo na stranpota, se posveča mirnemu, pozitivnemu, stvariteljskemu delu. Obča gospodarska kriza, ki od nje trpi ves svet, se je s premišljenim in odločnim delom znatno ublažila. *Gospodarski položaj našega naroda in finančne razmere naše države so se popravile* Pri izvajanju svojih plemenitih nalog pa hoče *kraljevska vlada vztrajati brez kompromisa in neodstopno.*

Uverjen sem, da bo pri tem velikem delu tudi v prihodnje hrvatski del našega naroda z Zagrebom vred ostal v veliki in resnični službi narodnih interesov ter v iskreni vdanosti do kralja in domovine. Dvigam to čašo v čast Zagreba in v procvit prebivalstva savske banovine.«

Zahvala dr. Rittiga

Govor predsednika vlade so vsi prisotni sprejeli z dolgotrajnim ploskanjem in pritrjevanjem ter s ponovnimi ovacijami za kralja in njegov svetli kraljevski dom. V imenu prisotnih se je predsedniku zahvalil za pozdrav dr. Rittig, ki je izvajal med drugim:

»V današnjih okolnostih pomeni vaša beseda pomirjenje in nado v boljšo prihodnjost. Mnogi so še nesporazumi, največ pa zato, ker se ne poznamo. Vaš prihod v Zagreb je bil za to potreben, koristen in dragocen. Vi ste z emfazo podčrtali, da je Zagreb nosil v preteklosti jugoslovensko zastavo. Da, nam Zagrebčanom je jugoslovenstvo naša slava in naš ponos. (Tako je!) Grobovi naših Ilircev so priče tega jugoslovenstva, ker so prvi učili misijo bratstva med Hrvati in Srbi. Temu jugoslovenstvu se nismo nikdar odpovedali, ga nočemo nikoli pozabiti in ga nikoli ne bomo izdali! (Tako je.)«

Za dr. Rittigom sta govorila seljaka Slavko Sršek iz Remeka in Mijo Bašić iz Samobora, ki sta se zahvalila predsedniku vlade za dokaze naklonjenosti in ljubezni do kmečkega življa. Ob 11. je odšel predsednik vlade v dvorano, kjer so servirali črno kavo. Tu se je dolgo razgovarjal s svojimi gosti, ob 12. pa se je umaknil v svoje hotelske apartmane.

Rimski proces odgoden?

Trst, 22. septembra. d. Za danes je bil napovedan pričetek procesa pred rimskim izrednim tribunalom proti drugi skupini obtoženih primorskih Slovencev. V Trstu so z veliko napetostjo pričakovali poročil o procesu, medtem pa je zvečer prispela vest, da je bil proces v zadnjem hipu nenadoma odgoden in preložen na mesec oktober.

Predsednik vlade ponesrečenima letalcema

Zagreb, 22. septembra. AA. Predsednik vlade se je živahno zanimal za pogreb včeraj ponesrečenih letalcev. (O nesreči je poročal že »Ponedeljek«.) Ponesrečeni pilot se imenuje Mirko Schön, rojen dne 21. julija 1904. v Zadru. Bil je rezervni oficir in rimsko katoliške vere. Njegovemu spremljevalcu je bilo ime Dušan Krunić; rodil se je 30. januarja 1911. v Petrinji, kot sin javnega beležnika dr. Simeona Krunića. Njegovo truplo so zato prepeljali v Petrinjo. Predsednik vlade je dal položiti na obe krsti dva prekrasna venca z državnimi trobojkami in z napisom: »Vrlemu omladincu, ki sta ga prerano izgubila domovina in letalstvo, general Peter Živković, predsednik ministrskega sveta.«

Zagreb, 22. septembra n. Z ozirom na včerajšnjo nesrečo letala »Kraljević Tomislav« so se obrnili zagrebški novinarji na pilota ostalih dveh letal Aerokluba, ki sta letela skupaj s ponesrečenim letalom. Pilot Janković in vodja vseh treh avijonov, angleški kapetan Riley pravita, da so se letala spuščala zelo nizko, najnižje pa je šel pilot Schön, ki je vodil letalo »Kraljević Tomislav«. Schön je vozil komaj 7 metrov nad zemljo. Riley mu je dajal znamenja, naj dvigne, toda Schön je letel še dalje tako nizko. Naenkrat sta oba Janković in Riley opazila, da ni več v zraku tretjega tovariša. Opazila sta, da leži tretje letalo razbito in v plamenih v koruzi. Zaradi tega sta se takoj spustila na zemljo in odhitela na pomoč, vendar pa rešitve ni bilo več. Letalo je zgorelo, pilot in njegov spremljevalec pa sta bila mrtva.

Za jugoslovensko akcijo

Zagreb, 22. sept. »Novosti« poročajo iz Splita: Včeraj se je na poziv dr. Prvislava Grisogona vršil sestanek nekdanjih pripadnikov bivše SDS v Splitu, na katerem je bilo ugotovljeno:

1. Vodstvo SDS je v zadnji dobi pod pritiskom težkih dogodkov ter nerazumevanju državne politike po tedanjih parlamentarnih voditeljih krenilo z osnovne ideje narodnega edinstva ter unitarne nacijonalne države, ki je bila raison d'etre te stranke, s soglašanjem vodstva s programom dr. Mačka, obrazloženega v avdijenci od 4. januarja l. 1929, pa je bil ta osnovni program stranke dejansko opuščen.

2. Manifest Nj. Vel. kralja od 6. januarja l. 1929 je prekinil nemogoče stanje, ki je grozilo z razpadom države, ter zavrnil državno politiko na edino zdravo in mogočo podlago narodnega edinstva in državnega unitarizma.

3. Sedanja vlada, ki ji je Nj. Vel. kralj poveril izvedbo svojih načrtov, je izvedla v malo več kakor letu dni v smislu jugoslovenstva in narodnega edinstva večji del tega, kar je bilo osnovni program bivše SDS in kar je conditio sine qua non skupnega življenja raznih plemen in teritorijev, kar pa se ni ustvarilo v 10. letih parlamentarnega dela, temveč se je pričelo celo izgubljati iz prakse ter iz programatskih formulacij predstavnikov stranke.

4. Mednarodni moment in potreba čim hitrejše notranje konsolidacije v smislu integralnega jugoslovenskega naroda ter materijelne potrebe države vsilijujeta imperativna dolžnost, da nobena zavedna nacijonalna enota ne glede na prejšnjo strankarsko pripadnost ne odreče svojega aktivnega sodelovanja v svrho konsolidacije države na podlagi jugoslovenske nacijonalne koncentracije, in se zato pozivajo vsi zavedni in nacijonalni elementi, da s svojim pozitivnim sodelovanjem podpro končno uresničenje velikega dela Nj. Vel. kralja, ki bo na ta način imel na razpolago živo silo države.

Podpisali so za prisotne ta sklep: doktor Prvislav Grisogono, dr. Vlade Matošić, Duje Ivanišević in Mirko Krstulović.

Premestitve pri ljubljanski železniški direkciji

Beograd, 22. sept. p. Z odlokom prometnega ministra so premeščeni v okrilju ljubljanske železniške direkcije: za šefa prometnega vzdrževalne sekcije na Jesenicah Rikard Šapl, dosedaj v Konjicah, za uradnike splošnega oddelka ljubljanske direkcije Evgen Šila, doslej pri prometnokomercijalnem oddelku; Rikard Batistić, dosedaj pri gradbenem oddelku; Marta Rupar, Ivan Mikl in Ivan Koščec, dosedaj pri prometno-komercijalnem oddelku, nadalje Marijo Kuret in Oskar Grau, dosedaj oba pri gradbenem oddelku ter za uradnika postaje Zalog Josip Martiš, dosedaj v Grobelnem. (Za točnost imen ne moremo prevzeti odgovornosti.)

Protifašistični atentat v Bruslju

Bruselj, 22. septembra, p. Snoči je bil sredi Bruslja izvršen atentat na nekega fašista. Okrog 25 letni Italijan, čegar ime še ni bilo objavljeno, je oddal nanj štiri revolverske strele in ga smrtnonevarno ranil. Težko ranjenega fašista so prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo, atentatorja pa so prijeli. Pri zaslišanju je izpovedal, da je moral zaradi svojega protifašističnega prepričanja pred dvema letoma pobegniti iz Italije v inozemstvo. Tudi v tujini ni imel miru pred fašisti, ki so ga neprestano zasledovali in mu onemogočili vsako eksistenco. Ko je včeraj zagledal fašista s fašističnim znakom, mu je zavrela kri ter je odal nanj strele v namenu, da se na ta način maščuje nad sedanjim režimom in da s svojim dejanjem opozori ves svet na terorizem, ki ga izvaja fašizem ne samo v Italiji, marveč celo v inozemstvu.

Kraljica Marija na letališču pri Ljubljani

Nj. Vel. kraljica je na letališču pričakala svojega sorodnika infanta Alfonza, ki je prispel z letalom iz Beograda

Ljubljana, 22. septembra.

Na 3. strani poročamo o prihodu Nj. vel. kraljice Marije ter kneza Pavla in kneginje Olge v Ljubljano. Po kratki vožnji po mestnih ulicah, kjer ji je prebivalstvo prirejalo prisrčne ovacije, se je kraljica odpeljala na ljubljansko vojaško vežbališče v Devici Mariji v Polju, ki služi obenem kot zasilno letališče. Tam je pričakovala svojega sorodnika, španskega princa Alfonza, ki bi moral prispeti z letalom iz Beograda na povratku iz Bukarešta, kjer je posetil kralja Karola in se udeležil velikih letalskih svečanosti. Na vežbališču je bilo vse pripravljeno za pristanek letala. Ob 17.30 se je res pojavil španski avijon nad letališčem v smeri od Zidanega mosta, ker je letel nad dolino Save. Princ Alfonz je spretno pristal in se prisrčno pozdravil s kraljico. Ž njo se je nato odpeljal v Ljubljano, kjer sta se jima priključila knez Pavle in kneginja Olga. Visoki gostje so zvečer krenili nazaj na Bled v Suvobor, kjer je princ Alfonz gost kraljice. Jutri se vrne princ Alfonz z letalom iz Ljubljane nazaj v Beograd.

•

Beograd, 22. septembra p. Na povratku iz Rumunije, kjer se je udeležil velikih vojaških svečanosti, je prispel danes na beograjsko letališče španski infant Alfonzo, sorodnik Nj. Vel. kraljice Marije. Na letališču mu je bil prirejen svečan sprejem. Pozdravili so ga zastopnik Nj. Vel. kralja, nadalje španski poslanik, naš rumunski poslanik in zastopniki vojaških oblasti. Z letališča se je infant Alfonzo podal na dvor, kjer mu je bila prirejena intimna zakuska. Popoldne se je infant z letalom odpeljal v Ljubljano.

Avtomobilska katastrofa v Budimpešti

Edini sin domžalskega tovarnarja Ladstätterja smrtno ponesrečil – Njegov bratranec umrl zaradi poškodb, drugi bratranec se bori s smrtjo

Budimpešta, 22. septembra. Snoči ob pol 11. se je pripetila tukaj težka avtomobilska nesreča, katere žrtev so postali trije tovarnarji, bratranci Ladstätter in šofer, ki jih je vozil. Vsi trije bratranci so se pripeljali z brzovlakom v Budimpešto ter najeli avtotaksi, da bi jih odpeljal v hotel ob Dunavu. Ko je avtomobil zavil na Apponyjev trg, je pričel na mokrem asfaltu drseti ter je zašel na tir tramvajske proge. V istem trenutku je privozil vlak cestne železnice in ker vozač ni mogel ustaviti, se je motorni voz zaletel z vso silo v avtomobil ter ga vlekel kakih 20 m daleč. Pri tem se je avtomobil popolnoma razbil. Ko so se tramvajski vozovi ustavili, so mogli izpod razvalin avtomobila najprej oprostiti le težko ranjenega šoferja Juhasza. Ostali trije potniki so bili med razvalinami avtomobila tako zajeti, da so morali pozvati na pomoč ognjegasce, ki so jih šele osvobodili. Tovarnarja Ivana Ladstätterja so izvlekli že mrtvega, dočim so njegova bratranca Friderika in Pavla Ladstätterja prepeljali v bolnico sv. Roka, kjer so zdravniki ugotovili smrtnonevarne poškodbe. Ponoči ob pol 2. je umrl v bolnici drugi bratranec Friderik Ladstätter, dočim se Pavel Ladstätter bori s smrtjo. V bolnici se nahaja tudi težko ranjeni šofer Juhasz.

Budimpešta, 22. septembra, s. Trije ponesrečeni Ladstaetterji so družabniki komanditne družbe za izdelovanje slamnikov in klobukov, ki ima svoje tvornice v Domžalah pri Ljubljani in v Firenzi, svoje trgovine pa na Dunaju, Parizu in Budimpešti. Smrtno sta se ponesrečila 47 letni Hans Ladstaetter, ki biva v Domžalah, in 40 letni Fritz Ladstaetter, ki je prebival v Firenci. Oba sta bila samca. Težko ranjen je 36 letni Pavel Ladstaetter iz Budimpešte, ki je dobil poškodbo na glavi. Bil je takoj operiran. Zdravniki izjavljajo, da je poškodba sicer zelo resna, vendar ne smrtnonevarna. Ponesrečenci so bili bratranci. Dunajsko trgovino tvrdke sta vodila druga dva bratranca komercijalni svetnik Jakob in Ivan Ladstaetter. Včeraj v nedeljo je Pavel Ladstaetter prišel z grada rodbine v St. Hubertus pri Amstettnu na Dunaj. Tukaj se je sestal s svojima bratrancema Hansom in Fritzem, s katerima se je ob 5.10 odpeljal v Budimpešto. Voznik voza cestne železnice Julius Ladlo, ki je zakrivil trčenje z avtotaksijem, je bil aretiran.

•

Ponesrečeni Hans Ladstaetter je edini sin znanega tovarnarja Chrisanta Ladstaetterja in njegove soproge Ane, ki živita v Domžalah, kjer imata veliko tovarno za slamnike. Zapušča razen težko prizadetih staršev osem sestra, od katerih je Ana poročena s ponesrečenim bratrancem Pavlom. Rojen je bil v Deffregnu pri Lienzu na Tirolskem, od koder so sploh Ladstaetterji doma.

Hans Ladstaetter je bil rojen l. 1883., Friderik je bil star 41 let, Pavel pa ima 36 let. Vsi trije so se hoteli vrniti z Dunaja preko Budimpešte v Jugoslavijo.

Ponesrečeni Hans Ladstaetter je bil solastnik tvrdke P. Ladstaetter in sinovi. Oba ponesrečenca, Hansa in Friderika, ki ju je doletela pri avtomobilski nesreči prezgodna smrt, bodo prepeljali iz Budimpešte v domovino.

ČOS proti italijanskim klevetam

Ogorčenje čsl. sokolstva zaradi laži italijanskih listov o katastrofi »Karadjordja« – Intervencija ČOS v zunanjem ministrstvu

Rim, 21. sept. Preiskovalna komisija, ki je imela nalogo proučiti katastrofo, ki se je pripetila 6. julija 1930 v Pašmanskem prelivu in pri kateri sta bila prizadeta jugoslovenski parnik »Karadjordje« in italijanski parnik »Francesco Morosini«, je soglasno ugotovila, da ne zadene poveljnika, oficirje in moštvo italijanskega parnika nikaka krivda za to nesrečo. Ta ugotovitev bo sporočena jugoslovenski vladi, odnosno jugoslovenskemu sodišču, ki vodi preiskavo. Italija vztraja slej ko prej na tem, da se določitev odškodnine prepusti arbitražnemu sodišču angleške admiralitete. Kakor znano, Jugoslavija to mnenje odklanja, ker je po mednarodnih pomorskih običajih pristojno za presojo te zadeve edino le jugoslovensko sodišče, ker se je katastrofa odigrala v jugoslovenskih vodah.

Praga, 22. septembra. Vest Agencije Stefani, da je italijanska preiskovalna komisija ugotovila popolno nedolžnost posadke italijanskega parnika »Morosinija« pri katastrofi jugoslovenskega parnika »Karadjordja«, je zbudila v češkoslovaški javnosti silno ogorčenje. Današnji listi obsojajo v daljših člankih tozadevna poročila italijanskih listov in poudarjajo, da je »Popolo d' Italia«, ki je objavil kot prvi vest o ugotovitvi italijanske preiskovalne komisije, glasilo Mussolinija ter pozivajo k doslednemu bojkotu Italije. Češkoslovaški listi označujejo to ugotovitev kot dokument nesramnosti napram Čehoslovakom.

Praga, 22. septembra. h. »Narodni Listy« poročajo: Mussolinijev brat Arnaldo Mussolini trdi v »Popollu d' Italia«, da je bil poveljnik parnika »Karadjordje« za časa katastrofe pijan in da se je nahajal v svoji kabini v prijetni družbi. Po katastrofi je prišel na krov skoraj popolnoma nag. List tudi trdi, da so bili vsi potniki, večinoma češkoslovaški in poljski Sokoli, pijani. Celokupno češkoslovaško časopisje je izredno ogorčeno zaradi teh nesramnih obdolžitev italijanskega lista ter jih odločno zavrača.

Praga, 22. septembra. g. Kakor javlja »Českе Slovo«, je ČOS dobila od jugoslovenskega sokolskega saveza dopis glede trditve italijanskih oblasti, da so češkoslovaški brodolomci ob priliki katastrofe »Karadjordja na parniku «Francesco Morosini« ukradli srebrno jedilno orodje. Italija zahteva sedaj od jugoslovenske paroplovne družbe odškodnino 600.000 Din.

Te zahteve in trditve so zbudile med češkoslovaškim sokolstvom veliko razburjenje proti Italijanom. Že sedaj more vaš dopisnik poročati, da Čehoslovaki to pot ne bodo pustili italijanskih laži brez posledic.

Praga, 22. septembra. Dr. Karol Zahořik iz Blovic pri Plznu, ki je bil kot edini član izvršilnega odbora ČOS prisoten pri katastrofi »Karadjordja«, je izjavil dopisniku »Narodnih Listov« naslednje:

Popolnoma je izmišljeno, kar pišejo italijanski listi, da je bil kdo na parniku »Karodjordjec« pijan. Dr. Zahořik zavrača nato insinuacije proti kapetanu Prodanu, častnikom in posadki parnika, ter pravi, da so bili napori teh oseb, zlasti kapetana Prodana, taki, da bi brez njihove pomoči našlo smrt še več oseb. Ponašanje posadke »Karadjordja« je bilo izredno požrtvovalno. Nihče, ki je bil prisoten, ne more trditi kaj drugega. Kar se tiče ostalega, je dejal dr. Zahořik, je cilj Italijanov zelo prozoren, namreč, da hočejo prevaliti krivdo za katastrofo na druge, ker bi radi dobili od jugoslovenske družbe odškodnino. Dr. Zahořik poziva vse, ki so bili prisotni pri katastrofi »Karadjordja«, naj mu javijo kot članu izvršilnega odbora ČOS takoj svoje naslove in mu opišejo dogodek, kakor so ga sami videli, da se bo moglo dati ČOS materijal za intervencijo.

Vaš dopisnik je dobil od podstaroste ČOS Vincenca Stepaneka informacijo, da zbira ČOS gradivo, ki ga bo predložila zunanjemu ministrstvu, da bo moglo na njegovi podlagi nastopiti proti nesramnim insinuacijam Italijanov.

Danes sta kot zastopnika ČOS dr. Mašek in tajnik dr. Urban posetila zastopnika zunanjega ministra dr. Krofta ter se pritožila zaradi nezaslišanega pisanja nekaterih italijanskih listov, ki teptajo z nogami čast poljskih in češkoslovaških Sokolov, prisotnih pri katastrofi parnika »Karadjordja«. Dr. Krofta je zagotovil delegatoma, da zunanje ministrstvo posveča temu primeru vso pozornost in da bo v svojem delokrogu storilo vse potrebne korake, da se bo zaščitila čast češkoslovaškega in poljskega Sokolstva pred takimi insinuacijami. Obenem se je odposlalo savezu poljskega Sokolstva vprašanje, kako stališče bo poljsko Sokolstvo zavzelo napram razžaljenju poljskih, češkoslovaških in jugoslovenskih Sokolov. Vsi češkoslovaški listi so ogorčeni zaradi najnovejše razžalitve od strani Italijanov.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za torek: Nekoliko topleje, toda vreme še ne bo za nesljivo.

Kriza avstrijske vlade

Trgovinski minister demisijoniral zaradi spora s podkancelarjem Vaugoinom

Dunaj, 22. septembra. d. Izid procesa dr. Strafelle proti dunajski »Arbeiter Zeitung« ima za posledico delno krizo v avstrijski vladi. Stališče podkancelarja Vaugoina je dalo namreč povod trgovinskemu ministru dr. Schusterju, da je predložil zveznemu kancelarju dr. Schobru svojo ostavko.

Kakor znano vztraja podkancelar Vaugoin kljub izidu procesa proti »Arbeiter Zeitung« na zahtevi po takojšnjem imenovanju dr. Strafelle za generalnega direktorja zveznih železnic ter je objavil brez vednosti vlade v javnosti komunike, v katerem se izreka proti predsedniku zveznih železnic Banhansu. Nato je trgovinski minister dr. Schuster objavil v včerajšnjih listih z odobrenjem zveznega kancelarja dr. Schobra popravek, v katerem desavuira podkancelarja Vaugoina, ki trdi, da je predsednik Banhans brez odobrenja trgovinskega ministra dovolil izredne nagrade trem višjim železniškim funkcijonarjem. Ker se v zapisniku ministrske preiskave ugotavlja nasprotno, kar trdi Vaugoin, je njegovo samolastno postopanje ustvarilo položaj, ki zelo otežkoča soglasno sodelovanje vlade. Zato je zahteval trgovinski minister razčiščenje položaja ter je zveznemu kancelarju dal na razpolago svoj resor, kot dokaz, da noče v to svrho delati nobenih težkoč.

V dobro poučenih krogih upajo, da se bo zveznemu predsedniku Miklasu posrečilo poravnati nasprotstva ter preprečiti splošno vladno krizo. Vsekakor pa se nahaja avstrijska vlada pred težkimi odločitvami.

Senzacijonalne aretacije v Rusiji

Moskva, 22. septembra. g. GPU je danes aretirala 40 vodilnih nameščencev ruskih živilskih sindikatov zaradi veleizdaje. Aretiranci so obtoženi, da so nameravali povzročiti lakoto ter pridobiti proletarijat za upor proti sovjetom. Oficijelni komunike, ki je bil zvečer razširjen, veli, da so med aretiranci znani člani trgovinskega komisarijata prof. Levandovski, Denisov in Estrin. Dalje so bili aretirani člani vrhovnega gospodarskega sveta znanstveniki Sokolovski, Višnjevski, Karatičy in Kaffenhaus. Sovjeti trdijo, da gre za protirevolucijonarno organizacijo, ki je bila v zvezi z angleškimi industrijalci in ki je hotela uničiti sovjetsko mesno idustrijo.

Vseslovanski zdravniški kongres

Split, 22. sept. p. V času od 5. do 8. oktobra se bo vršil v Splitu vseslovanski kongres zdravnikov. Udeležilo se ga bo po dosedanjih prijavah okrog 950 zdravnikov. Med njimi 370 iz Poljske, 184 iz Češkoslovaške, nad 300 jugoslovenskih, razen tega pa bo prišlo okrog 60 bolgarskih, več rumunskih, francoskih in madžarskih delegatov. Vsem udeležencem je prometno ministrstvo odobrilo četrtinsko vožnjo za dobo od 30. septembra do 25. oktobra, da bi mogli po končanem kongresu posetiti tudi druge kraje in spoznati našo državo. Priredili bodo v večjih skupinah izlete po vsej državi. Večja skupina inozemskih gostov bo posetila tudi Ljubljano, Bled in druge letoviške centre v dravski banovini.

20 potnikov pod avtobusom

Kraljevo, 22. septembra. p. V bližini Kraljeva se je pripetila davi težja avtomobilska nesreča. Avtobus, ki vrši redni promet na tej progi, se je prevrnil in pokopal pod seboj 20 potnikov. Trije so bili pri tem smrtnonevarno ranjeni ter so jih v brezupnem stanju prepeljali v bolnico, 12 drugih pa je dobilo lažje poškodbe. Nesreča je nastala vsled tega, ker je počila leva zadnja pnevmatika.

Hmelj

Žalec, 22. sept. Na včerajšnjo nedeljo je bilo kupljenih par večjih partij, skupaj kakih 300 met. stotov po 10 do 11 Din. Najvišjo ceno je doslej plačala pivovarna Union in sicer 12 Din za kg. Danes je bilo mirnejše pri zelo čvrstih tendencah in učvrščenih cenah do 11 Din Po splošni sodbi je le še 15 odst. letošnje letine v hmeljarskih rokah.

Žatec, 22. septembra h. Tendenca neizpremenjena. Od pričetka letošnje letine je oda do danes prodana približno tretjina celokupnega letošnjega hmelja. Današnje cene so neizpremenjene 350—550 Kč.